

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА

НЕСТОР ОЛЬГА ЮРІЇВНА

УДК 336.144.2:[005.21:658.1](477)

**СТРАТЕГІЧНЕ ФІНАНСОВЕ ПЛАНУВАННЯ В ДІЯЛЬНОСТІ
СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ УКРАЇНИ**

Спеціальність 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня

кандидата економічних наук

Львів – 2018

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана у Львівському національному університеті імені Івана Франка Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник: кандидат економічних наук, доцент
Тесля Софія Миколаївна,
Львівський національний університет
імені Івана Франка,
доцент кафедри фінансів, грошового обігу і кредиту.

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор
Іонін Євген Євгенович,
Донецький національний університет
імені Василя Стуса,
завідувач кафедри обліку, аналізу і аудиту;

кандидат економічних наук, доцент
Островська Галина Йосипівна,
Тернопільський національний технічний
університет імені Івана Пулюя,
доцент кафедри менеджменту інноваційної діяльності
та підприємництва.

Захист дисертації відбудеться «29» листопада 2018 року о 11⁰⁰ год. на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 35.051.01 у Львівському національному університеті імені Івана Франка за адресою: 79008, м. Львів, пр. Свободи, 18, ауд. 115.

З дисертацією можна ознайомитись у Науковій бібліотеці Львівського національного університету імені Івана Франка за адресою: 79601, м. Львів, вул. Драгоманова, 5.

Автореферат розісланий «26» жовтня 2018 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

Н.Б. Демчишак

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Стратегічне фінансове планування є важливою складовою процесу перспективного планування довготривалого розвитку вітчизняних суб'єктів господарювання. У процесі його здійснення визначаються головні цілі та завдання існуючого бізнесу або окреслюються чіткі орієнтири для новостворених фірм, розробляється план для їх досягнення в рамках фінансової стратегії, що є передумовою успішної роботи. Проте в сучасних ринкових умовах господарювання значення стратегічного фінансового планування часто недооцінюють. Досвід багатьох суб'єктів господарювання розвинених країн показує, що за сучасного ринку та жорсткої конкуренції на ньому, стратегічне фінансове планування є однією з найважливіших умов їхньої успішної діяльності. Це зумовлює необхідність проведення наукового дослідження проблематики стратегічного фінансового планування в діяльності суб'єктів господарювання України. Водночас, особливого значення набуває підвищення ефективності стратегічного фінансового планування підприємств в умовах інтеграції України у світове господарство та європейський економічний простір зокрема.

Нестабільність фінансово-економічного та політичного становища, трансформація міжнародного ринкового середовища, активізація експортно-імпорتنих операцій, посилення інтеграційних процесів у світі супроводжується поживавленням економічної конкуренції, що актуалізує питання стратегічного фінансового планування в діяльності суб'єктів господарювання. Нерозвиненість або відсутність такого планування стримує формування передумов для розвитку реального сектору, спричиняє неотримання вітчизняними суб'єктами господарювання потенційних доходів і зниження рівня їхньої рентабельності.

Дослідженню окремих теоретичних, методичних та практичних аспектів стратегічного фінансового планування присвячені праці зарубіжних вчених, таких як: Р. Акофф, Р. Брейлі, Ю. Брігхем, Р. Вестерфілд, Ф. Джабоцці, Б. Джордан, М. Ерхардт, С. Маєрс, Г. Мінцберг, П. Петерсон, С. Росс, Д. Хорн, а також вітчизняних: М. Білик, О. Біла, В. Бодаковський, І. Бланк, Л. Буряк, Г. Блакита, Д. Ванькович, З. Варналій, І. Вахович, З. Герасимчук, Н. Гринюк, Н. Гуляєва, Н. Давиденко, Я. Дропа, Є. Іонін, О. Кравченко, В. Коваленко, С. Корзик, М.Крупка, О. Кузьмін, Л. Лігоненко, І. Лютий, Б. Максимів, О. Марченко, В.Марцин, І. Михасюк, М. Оробчук, Г. Островська, Т. Проказа, А. Поддєрьогін, К. Редченко, Г. Ситник, А. Семенов, Г. Тарасюк, С. Тесля, І. Ткаченко, Л.Шваб, Л. Швайка та ін.

Однак, незважаючи на значну кількість наукових пошуків з цієї проблематики до останнього часу недостатньо дослідженою залишається низка аспектів стратегічного фінансового планування, зокрема визначення сутності поняття “стратегічне фінансове планування” в контексті його взаємозв'язку з фінансовою стратегією та вплив на результати діяльності суб'єктів господарювання України, а також сучасна практика стратегічного фінансового планування в частині необхідності її удосконалення в умовах глобалізації. Актуальність, практична значущість та недостатня опрацьованість зазначеної

проблематики зумовили вибір теми дисертації, визначили мету, завдання, логіку та структуру роботи.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертація є складовою частиною науково–дослідної роботи кафедри фінансів, грошового обігу і кредиту економічного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка “Фінансові стратегії розвитку економіки України” (державний реєстраційний номер 0112U004029), у межах якої автором проаналізовано середовище функціонування суб'єктів господарювання в контексті інтеграції України у світове господарство та європейський економічний простір зокрема та запропоновано практичні рекомендації щодо підвищення ефективності процесу стратегічного фінансового планування, а також “Формування фінансового потенціалу національної економіки” (державний реєстраційний № 0116U001677), у межах якої проведено дослідження теоретичних та методичних аспектів стратегічного фінансового планування суб'єктів господарювання України.

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційної роботи є поглиблення теоретичних та методичних основ стратегічного фінансового планування суб'єктів господарювання України та розробка практичних рекомендацій щодо підвищення його ефективності в сучасних умовах.

Досягнення поставленої мети передбачає вирішення таких завдань:

- розвинути теоретичні положення щодо тлумачення сутності стратегічного фінансового планування діяльності суб'єктів господарювання;
- визначити особливості та структуру архітекtonіки системи інформаційно–аналітичного забезпечення стратегічного фінансового планування суб'єктів господарювання України;
- проаналізувати методи реалізації стратегічного фінансового планування вітчизняних суб'єктів господарювання в умовах розбудови ринкової економіки та посилення глобалізаційних процесів;
- з'ясувати роль фінансової стратегії суб'єктів господарювання України у процесі стратегічного фінансового планування;
- обґрунтувати чинники розвитку стратегічного фінансового планування суб'єктів господарювання України та інструменти його удосконалення;
- продіагностувати особливості вітчизняної практики стратегічного фінансового планування на основі узагальнення й аналізу інформації щодо діяльності вітчизняних суб'єктів господарювання різних організаційно–правових форм;
- систематизувати зарубіжний досвід здійснення стратегічного фінансового планування, обґрунтувати науково–практичні перспективи його застосування українськими суб'єктами господарювання;
- розробити економетричну модель стратегічного фінансового планування суб'єктів господарювання в умовах мінливого конкурентного середовища;
- запропонувати заходи для підвищення ефективності стратегічного фінансового планування та рекомендації щодо удосконалення системи інформаційно–аналітичного забезпечення в умовах євроінтеграції.

Об'єктом дослідження є процес фінансового планування суб'єктів господарювання України.

Предметом дослідження є теоретичні, методичні та прикладні аспекти стратегічного фінансового планування вітчизняних суб'єктів господарювання.

Методи дослідження. Для розв'язання завдань, поставлених у дослідженні, використовувалися такі загальнонаукові та специфічні методи наукового пізнання: історичний (для дослідження процесу зародження та розвитку стратегічного фінансового планування суб'єктів господарювання в Україні та за кордоном), діалектичного пізнання (при дослідженні особливостей стратегічного фінансового планування суб'єктів господарювання України), формалізації (з метою відображення змісту і структури досліджуваної системи інформаційно–аналітичного забезпечення та економетричної моделі стратегічного фінансового планування суб'єктів господарювання в умовах мінливого конкурентного середовища), фінансового аналізу (в процесі аналізу фінансової звітності суб'єктів господарювання та розроблення системи показників й складання стратегічних фінансових планів), опитування (з метою збору інформації шляхом анкетування для отримання інформації від безпосередніх учасників процесу стратегічного фінансового планування), індукції та дедукції (для визначення сутності чинників негативного впливу на розвиток стратегічного фінансового планування суб'єктів господарювання України), теоретичного узагальнення і системного аналізу (при систематизації підходів до стратегічного фінансового планування, архітектоніки системи інформаційного забезпечення стратегічного фінансового планування та узагальнення досвіду стратегічного фінансового планування ряду країн), статистичний (для аналізу структурованих даних тридцяти вітчизняних суб'єктів господарювання різних організаційно–правових форм й аналізу взаємозв'язків показників кореляційно–регресійної моделі та їх динаміки), логічний (під час розроблення оптимізації послідовності процесу стратегічного фінансового планування), графічний і табличний (під час наочного подання результатів проведеного дослідження та встановлення зв'язку між ними).

Інформаційною базою дослідження є нормативно–правові акти з питань організації процесу стратегічного фінансового планування суб'єктів господарювання України, офіційні дані Державної служби статистики України, монографії та наукові публікації, методичні рекомендації Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, інтернет–ресурси, аналітичні дослідження провідних аудиторських компаній та власні розрахунки.

Наукова новизна отриманих результатів полягає у комплексному дослідженні теоретичних, методичних та прикладних аспектів стратегічного фінансового планування суб'єктів господарювання України, обґрунтуванні напрямів підвищення його ефективності. У процесі проведеного дослідження отримано такі основні наукові результати, що становлять наукову новизну:

удосконалено:

– понятійно–термінологічний апарат стратегічного фінансового планування в частині обґрунтування авторського тлумачення сутності поняття “стратегічне фінансове планування” як процесу розроблення і підтримання

відповідності між фінансовими цілями та ресурсним потенціалом суб'єктів господарювання, спрямованого на концентрацію їхніх ресурсів для досягнення заздалегідь визначених вимірних результатів, що дає можливість узагальнити ключові характеристики стратегічного фінансового планування та розглянуто його з позицій майбутніх наслідків теперішніх рішень, процесу, філософії і структури, що дало змогу глибше розкрити об'єкт дослідження;

– методичні підходи в частині застосування економіко–математичного моделювання на основі тестування економетричної симульативної кореляційно–регресійної моделі стратегічного фінансового планування суб'єктів господарювання в умовах конкурентного ринкового середовища, що складається з семи рівнянь, які містять сім ендогенних та тринадцять екзогенних змінних, що дало можливість визначити вплив динаміки середовища на значення окремих показників фінансової діяльності суб'єктів господарювання;

– аналітичний інструментарій оцінки вітчизняної практики стратегічного фінансового планування шляхом збору й аналізу структурованих даних вітчизняних суб'єктів господарювання різних організаційно–правових форм, що дало змогу оцінити ефективність процесу стратегічного фінансового планування суб'єктів господарювання України як приватної, так і державної форми власності, а також висвітлення можливостей застосування в українській практиці методу прогнозування на прикладах вітчизняних суб'єктів господарювання, завдяки чому поглиблено аналіз сформованої практики стратегічного фінансового планування;

– науково–методичні підходи до вибору методів реалізації стратегічного фінансового планування суб'єктів господарювання України, що дало можливість виявити чинники вибору методу для конкретного суб'єкта господарювання (тривалість планового періоду, цілі плану, наявність необхідної інформації, можливість застосування програмних продуктів, кваліфікація фахівців, залучених до процесу стратегічного фінансового планування);

– наукові підходи до визначення сутності поняття “архітектоніка системи інформаційно–аналітичного забезпечення стратегічного фінансового планування” як сукупності інформації, а також засобів та методів її обробки, необхідної для здійснення стратегічного фінансового планування і прийняття відповідних управлінських рішень та розкрито її особливості, що дасть змогу удосконалити структуру управління діяльністю суб'єктів господарювання;

одержали подальший розвиток:

– обґрунтування чинників розвитку стратегічного фінансового планування суб'єктів господарювання України (високий рівень залежності від світової кон'юнктури, нестабільний стан економіки України, відсутність ефективної нормативно–правової бази діяльності, організаційно–правові форми ведення господарської діяльності, сфера і характер діяльності, неможливість розроблення єдиної методики стратегічного фінансового планування, низька якість стратегічних фінансових планів, ігнорування стратегічного аналізу навколишнього середовища, концентрація керівництва суб'єктів господарювання на вирішенні оперативних проблем і недостатнє приділення уваги стратегічному фінансовому плануванню, неналежно налагоджена система

інформаційно–аналітичного забезпечення стратегічного фінансового планування суб'єктів господарювання), що, на відміну від існуючих, дало змогу зрозуміти їхню природу та причини виникнення, а також запропонувати сучасні інструменти його удосконалення;

– узагальнення зарубіжного досвіду здійснення стратегічного фінансового планування з огляду на підходи до планування, його послідовності і тривалості, орієнтація на певний тип користувачів інформації (зовнішні чи внутрішні), контроль за реалізацією планів, що дало змогу порівняти практику розвинених країн із вітчизняною та з'ясувати пріоритети імплементації зарубіжного досвіду у вітчизняних умовах, враховуючи євроінтеграційні тенденції;

– обґрунтування пріоритетів підвищення ефективності стратегічного фінансового планування, що передбачають оптимізацію послідовності процесу стратегічного фінансового планування, розроблення форми стратегічного фінансового плану, що складається з трьох таблиць, у яких відображено ключові показники коефіцієнтного аналізу та прогнозовані значення основних статей фінансової звітності – балансу і звіту про фінансові результати, а також рекомендації щодо удосконалення системи інформаційно–аналітичного забезпечення, що дасть змогу мінімізувати вплив чинників та підвищити результативність процесу стратегічного фінансового планування суб'єктів господарювання України;

– науково–теоретичні підходи до визначення сутності поняття “фінансова стратегія” як однієї з найважливіших функціональних стратегій, яка є комплексом дій для досягнення фінансових цілей суб'єктів господарювання та ефективного використання їхнього ресурсного потенціалу у довготривалій перспективі; узагальнено особливості формування фінансової стратегії, що дало змогу підвищити ефективність рішень, пов'язаних з фінансовим розвитком суб'єктів господарювання; визначено характерні риси формування фінансової стратегії суб'єктів господарювання України, які зумовлені впливом низки чинників, важливих для успішного функціонування на ринку.

Практичне значення отриманих результатів. Результати дисертаційної роботи мають науково–практичне спрямування та використані у діяльності: ДП “Новороздільське державне гірничо–хімічне підприємство “Сірка”” в частині оцінки ефективності стратегічного фінансового планування суб'єктів господарювання України та пропозицій щодо його вдосконалення (довідка № 01–464 від 28.11.2016 р.); ТОВ “ТД “Укренергоізолятор””, зокрема результати аналізу впливу чинників розвитку стратегічного фінансового планування суб'єктів господарювання України та впроваджено інструменти удосконалення процесу стратегічного фінансового планування (довідка № 183 від 09.12.2016 р.); у процесі розроблення положень архітекtonіки системи інформаційно–аналітичного забезпечення стратегічного фінансового планування, а також запропонований інформаційний інструментарій, що дало змогу підвищити ефективність стратегічного фінансового планування ТОВ “АКБ “Тяжмашкомплект”” (довідка № 32/1 від 05.12.2016 р.).

Науково–методичні положення дисертації застосовують у навчальному процесі на економічному факультеті Львівського національного університету

імені Івана Франка під час викладання дисциплін “Управління фінансами суб’єктів господарювання”, “Стратегічне управління фінансами”, “Фінанси підприємств”, “Фінансовий менеджмент”, “Фінансовий аналіз” (довідка №5697–Н від 19.12.2016 р.).

Особистий внесок здобувача. Усі наукові результати, висновки та практичні рекомендації, викладені в дисертації, отримані автором самостійно. З наукових праць, що вийшли у співавторстві, у дисертаційній роботі використано лише ідеї та результати, які становлять особистий внесок автора.

Апробація результатів дисертації. Результати дослідження доповідались та обговорювались на таких конференціях: XX Міжнародній науково–практичній конференції “Особливості економічних процесів в умовах фінансової нестабільності” (Львів, 2012 р.), I Міжнародній науковій інтернет–конференції студентів, аспірантів та молодих учених “Стратегічні орієнтири розвитку економіки” (Львів, 2013 р.), XXIV Міжнародній науково–практичній конференції “Економіка в умовах глобалізації світових економічних процесів” (Львів, 2013 р.), Міжнародній науковій конференції студентів, аспірантів та молодих учених “Актуальні проблеми функціонування господарської системи України” (Львів, 2014, 2016 рр.), I–й міжнародній науково–практичній конференції студентів, аспірантів та молодих учених “Управління інноваційними процесами в економічній системі України” (Львів, 2014 р.), II Міжнародній науковій інтернет–конференції студентів, аспірантів та молодих учених “Стратегічні орієнтири розвитку економіки” (Львів, 2015 р.), Міжнародній науково–практичній конференції “Перспективи стабільного економічного розвитку та економічної безпеки України та її регіонів” (Ужгород, 2015 р.), Міжнародній науково–практичній конференції “Якість економічного розвитку: глобальні та локальні аспекти” (Одеса, 2015 р.), Міжнародній науково–практичній конференції “Сучасні концепції управління соціально–економічним розвитком держави” (Дніпропетровськ, 2015 р.), Міжнародній науково–практичній конференції для студентів, аспірантів та молодих учених “Розвиток економічної системи в контексті міжнародного співробітництва” (Київ, 2015 р.), III Міжнародній науковій інтернет–конференції студентів, аспірантів та молодих учених “Стратегічні орієнтири розвитку економіки” (Львів, 2017 р.).

Публікації. Основні результати дослідження опубліковано у 21 науковій праці загальним обсягом 6,75 д. а. (особисто автору належать 5,86 д. а.), серед них: 8 статей у наукових фахових виданнях України, в тому числі 1 стаття в наукометричному виданні; 1 стаття в іноземному виданні; 12 тез доповідей на конференціях.

Структура та обсяг дисертації. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг становить 270 сторінок, основний текст викладений на 194 сторінках. Дисертація містить 18 таблиць і 25 рисунків. Список використаних джерел налічує 295 найменувань на 26 сторінках; 6 додатків подано на 29 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми, сформульовано мету і завдання, визначено об'єкт і предмет дослідження, розкрито наукову новизну одержаних результатів та їхнє практичне значення, відображено дані про апробацію, публікації, структуру й обсяг роботи.

У **першому розділі “Теоретико–методичні основи стратегічного фінансового планування суб'єктів господарювання”** розкрито понятійно–термінологічний апарат стратегічного фінансового планування, зокрема, поняття “стратегічне фінансове планування”, “архітектоніка системи інформаційно–аналітичного забезпечення стратегічного фінансового планування”, виділено етапи становлення стратегічного фінансового планування, виявлено його переваги та недоліки, визначено основні завдання в умовах ринкового середовища; розглянуто стратегічне фінансове планування з позицій майбутніх наслідків теперішніх рішень, процесу, філософії і структури; визначено особливості та структуру архітектоніки системи інформаційно–аналітичного забезпечення стратегічного фінансового планування суб'єктів господарювання України; проаналізовано методи реалізації стратегічного фінансового планування вітчизняних суб'єктів господарювання в умовах розбудови ринкової економіки та посилення глобалізаційних процесів.

Узагальнення теоретичних підходів та систематизація поглядів вчених щодо тлумачення сутності поняття “стратегічне фінансове планування” дали змогу запропонувати його авторське визначення як процесу розроблення і підтримки відповідності між фінансовими цілями і ресурсним потенціалом суб'єктів господарювання, що спрямований на концентрацію їхніх ресурсів для досягнення заздалегідь визначених вимірних результатів.

Визначено мету стратегічного фінансового планування як передумови щодо забезпечення суб'єктів господарювання фінансовими ресурсами для покращення їх реакції на зміни зовнішнього середовища, формування фінансової стійкості шляхом оптимізації пропорцій між ними та ресурсним потенціалом у майбутньому, здійснено комплексне наукове обґрунтування проблем, з якими можуть зіткнутися суб'єкти господарювання у перспективі та розроблені на цій основі показники їхнього розвитку на плановий період.

Розкрито стратегічне фінансове планування з позицій майбутніх наслідків теперішніх рішень (як причинно–наслідковий ланцюг, спричинений реалізацією поточних чи планованих рішень, котрі можна змінити у випадку невідповідності очікуваних наслідків бажаним показникам, а також альтернативні варіанти дій), процесу (починається зі встановлення фінансових цілей суб'єктів господарювання та окреслення стратегії, під час якого розробляють деталізовані плани втілення стратегії та досягнення поставлених цілей), філософії (як спосіб мислення, інтелектуальна діяльність, а не набір процесів, процедур, структур і методів) і структури (складається з трьох типів планів: стратегічного, тактичного та оперативного).

У дисертації запропоновано тлумачення сутності поняття “архітектоніка системи інформаційно–аналітичного забезпечення стратегічного фінансового планування” як сукупність інформації, а також засобів та методів її обробки й

перетворення, що необхідна для здійснення стратегічного фінансового планування та прийняття відповідних управлінських рішень. Основу архітекtonіки системи інформаційно–аналітичного забезпечення становить глибоке багаторівневе дослідження вітчизняного і зарубіжного ринків за широким спектром показників і величин, що впливають на управління і результати діяльності суб'єктів господарювання.

Обґрунтовано, що особливе значення має проблема ризиків при розробці стратегічних фінансових планів суб'єктів господарювання. У конкурентних умовах оптимальна архітекtonіка системи інформаційно–аналітичного забезпечення стратегічного фінансового планування сприяє зниженню ризиків та прийняттю раціональних управлінських рішень. Фінансовий ризик є результатом вибору власників чи менеджерів альтернативного фінансового рішення, спрямованого на досягнення бажаного результату фінансової діяльності при ймовірності понесення фінансових втрат у зв'язку з невизначеністю умов його реалізації. Враховуючи нестабільність глобальної економіки в цілому й України зокрема, можна констатувати, що ризики суб'єктів господарювання характеризуються великою різноманітністю і досить високим рівнем у порівнянні з портфелем аналогічних ризиків суб'єктів господарювання, що функціонують у країнах з розвинутою ринковою економікою.

Аргументовано, що для ефективної розробки стратегічних фінансових планів доцільно застосовувати різноманітні методи, залежно від наявної інформації про стан зовнішнього та внутрішнього середовища суб'єктів господарювання. За умов низького рівня прогнозованості темпів розвитку економічної системи та фінансової стійкості суб'єктів господарювання в період кризових явищ актуальним є застосування економіко–математичних методів у процесі стратегічного фінансового планування. Систематизовано основні методи, що застосовуються сьогодні у практиці вітчизняних суб'єктів господарювання за умов розбудови ринкової економіки та посилення глобалізаційних процесів.

У другому розділі **“Сучасні реалії стратегічного фінансового планування суб'єктів господарювання України”** розкрито сутність фінансової стратегії та її особливості, з'ясовано її роль у процесі стратегічного фінансового планування, продіагностовано сучасні тенденції вітчизняного стратегічного фінансового планування на основі узагальнення й аналізу інформації щодо діяльності суб'єктів господарювання різних організаційно–правових форм, розкрито застосування в українській практиці методу прогнозування на прикладах ТОВ “Шувар” та ТОВ “Ринок сільськогосподарської продукції “Столичний”, виокремлено й обґрунтовано чинники розвитку стратегічного фінансового планування суб'єктів господарювання України та інструменти його удосконалення.

У роботі запропоновано визначення фінансової стратегії як однієї з найважливіших функціональних стратегій, яка є комплексом дій для досягнення фінансових цілей суб'єктів господарювання та ефективного використання їхнього ресурсного потенціалу у довготривалій перспективі. Аргументовано, що

грунтовність фінансової стратегії є вагомим чинником впливу на ефективність системи корпоративного управління суб'єктів господарювання. Визначено характерні риси формування фінансової стратегії суб'єктів господарювання України, зумовлені впливом низки чинників, важливих для успішного функціонування на ринку. До них належать, зокрема: інтенсифікація процесу глобалізації світової економіки; темпи технологічного прогресу; часті коливання кон'юнктури фінансового і товарного ринків; висока динаміка зміни чинників зовнішнього фінансового середовища; вартість і доступність джерел фінансування; можливість використання сучасних фінансових інструментів; інвестиційний клімат у країні та регіоні, де здійснюється діяльність; імпортозалежність національної економіки; умови виробництва продукції чи надання послуг; динамічність основних макроекономічних показників, таких як рівень інфляції, рівень облікової ставки НБУ, валютний курс та ін.

У дисертації здійснено оцінку динаміки рівня рентабельності (збитковості) операційної діяльності суб'єктів господарювання України упродовж 2010–2016 рр. за видами економічної діяльності (табл. 1.).

Таблиця 1

Динаміка рівня рентабельності (збитковості) операційної діяльності суб'єктів господарювання України за 2010–2016 рр., %

Вид економічної діяльності	Рівень рентабельності (збитковості) операційної діяльності						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Сільське, лісове, рибне господарство	22,9	23,2	21,7	11,3	20,6	41,7	31,68
Промисловість	3,5	4,7	3,4	3,0	1,6	0,9	4,2
Будівництво	-1,5	0,2	-0,1	0,0	5,8	-7,6	0,0
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	9,8	15,0	12,2	10,2	-12,8	-0,9	15,0
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	5,6	6,1	5,4	3,5	-1,7	1,1	5,0
Тимчасове розміщення й організація харчування	-1,8	-0,1	-1,1	-2,8	-25,8	-17,3	-0,2
Інформація та телекомунікації	7,4	7,6	10,5	11,8	-1,6	0,5	8,3
Фінансова та страхова діяльність	3,5	6,2	6,1	5,9	-15,2	-8,9	-4,9
Операції з нерухомим майном	0,3	-3,6	2,8	3,1	-46,9	-33,4	-7,3
Професійна, наукова та технічна діяльність	-6,6	0,5	0,3	-1,3	-29,1	-1,1	17,6
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	-3,3	-2,7	-2,9	-2,5	-13,6	-11,9	-6,6
Освіта	4,9	7,4	8,2	8,4	5,5	5,7	5,8
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	4,0	2,6	2,7	3,1	-3,7	-0,6	4,7
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	-26,9	-24,4	-17,6	-8,0	-11,8	-25,3	-16,0
Надання інших видів послуг	4,3	3,1	2,6	-0,9	-1,0	7,3	5,5
Усього	4,0	5,9	5,0	3,9	-4,1	1,0	7,4

Джерело: складено на основі даних Державної служби статистики України

Результати проведеного аналізу за 2010-2016 рр. підтверджують збитковість тих галузей, в яких реалізуються товари чи надаються послуги, які не є сегментом першої необхідності. Це пояснюється низьким рівнем доходів потенційних споживачів та несприятливою економічною ситуацією в Україні.

Запропоновано умовний поділ чинників на макрорівень (характерні для зовнішнього середовища діяльності суб'єктів господарювання та впливати на які вони безпосередньо не можуть), мікрорівень (властиві внутрішньому середовищу суб'єктів господарювання та на які вони можуть безпосередньо впливати), а також комбіновані, оскільки не всі чинники можна чітко розділити і вони матимуть характер як зовнішніх, так і внутрішніх. Перелічені чинники унеможливають коректне застосування стратегічного фінансового планування, а отже, спричиняють зниження рентабельності суб'єктів господарювання, погіршення їхнього фінансового стану, зниження рівня фінансової стійкості та платоспроможності, що шкодить ефективному здійсненню операційної, інвестиційної та фінансової діяльності. Їх розгляд та детальний аналіз дають можливість глибше зрозуміти їхню природу та причини виникнення, а також розробити рекомендації щодо удосконалення цього процесу.

Здійснено аналіз вітчизняної практики стратегічного фінансового планування шляхом збору й аналізу структурованих даних тридцяти вітчизняних суб'єктів господарювання різних організаційно–правових форм, що дало змогу представити огляд процесу стратегічного фінансового планування суб'єктів господарювання України як приватної, так і державної форми власності та оцінити його ефективність.

Констатовано на основі статистичних даних дослідження, що трьома найпоширенішими методами стратегічного фінансового планування є розрахунково–аналітичний – 17,4%; економічного аналізу – 17,3% респондентів; прогнозування – 15,2%. Встановлено, що 70,0% із опитаних використовують у своїй практиці два і більше методів стратегічного фінансового планування.

Водночас з'ясовано, що 56,7% вітчизняних суб'єктів господарювання ствердно відповіли на запитання про наявність у них розробленої фінансової стратегії, у той час як 43,3% зазначили, що такої стратегії у них немає. На основі результатів проведеного аналізу зроблено наступні висновки: відсутність у великої кількості опитаних суб'єктів господарювання розробленої фінансової стратегії пояснюється низьким рівнем розуміння керівництвом та фахівцями фінансової сфери її значення для їхньої ефективної діяльності, що свідчить про потребу в розробленні ефективної моделі стратегічного фінансового планування в умовах конкурентного ринкового середовища.

У роботі розглянуто застосування в українській практиці одного з найпоширеніших методів стратегічного фінансового планування, а саме прогнозування на прикладах ТОВ “Шувар” та ТОВ “Ринок сільськогосподарської продукції “Столичний” зі спільним кодом виду економічної діяльності 68.20 (надання в оренду й експлуатацію власного чи орендованого нерухомого майна).

У третьому розділі “Напрями удосконалення стратегічного фінансового планування суб'єктів господарювання України” обґрунтовано

необхідність підвищення ефективності стратегічного фінансового планування, узагальнено та систематизовано іноземний досвід, що дало змогу сформулювати пропозиції щодо напрямів його імплементації у вітчизняну практику, а також запропоновано економетричну кореляційно–регресійну модель стратегічного фінансового планування суб'єктів господарювання в умовах конкурентного середовища, розроблено рекомендації щодо підвищення ефективності процесу стратегічного фінансового планування в умовах глобалізації економічних відносин та запропоновано форму стратегічного фінансового плану, що складається з трьох таблиць, у котрих відображено ключові показники коефіцієнтного аналізу і подано прогнозовані значення основних статей фінансової звітності – балансу та звіту про фінансові результати.

Дослідження світового досвіду стратегічного фінансового планування в розвинених країнах, зокрема Німеччині, США, Японії та Великобританії дало змогу виявити подібні ознаки такого процесу в суб'єктів господарювання цих країн світу. Аргументовано, що спорідненість зумовлена, з одного боку, спільністю умов функціонування суб'єктів господарювання цих держав: всі вони діють у високорозвинених економічних системах, що зумовлює розробку і вдосконалення засобів конкурентної боротьби. З іншого боку, відзначено унікальність підходів до фінансового планування господарської діяльності суб'єктів господарювання, пов'язану, передусім, з унікальністю інформаційних систем, пристосованих для внутрішньонаціональних потреб. Визначено, що застосування у стратегічному фінансовому плануванні досвіду суб'єктів господарювання розвинених країн допоможе підвищити ефективність цього процесу у вітчизняних умовах.

У дисертації доведено, що для здійснення процесу моніторингу фінансового стану та забезпечення ефективного стратегічного управління фінансовою діяльністю суб'єктів господарювання доцільно використовувати інструментарій економетричних симулятивних кореляційно–регресійних моделей. Їх застосування дає змогу реалізувати на практиці системний підхід та врахувати структуру взаємозв'язків між внутрішніми (ендогенними) та зовнішніми (екзогенними) змінними. Зокрема, виділено чинники внутрішнього середовища в деякий період: 1) сукупність чинників, значення яких будуть визначені за допомогою економетричної моделі, формують множину ендогенних змінних: y_1 – величина основних виробничих засобів, y_2 – чистий прибуток, y_3 – показник рентабельності виробництва, y_4 – показник оборотності (загальний), y_5 – показник загальної ліквідності, y_6 – показник загальної платоспроможності, y_7 – показник фінансової стабільності; 2) сукупність чинників, значення яких вже є відомими перед побудовою економетричної моделі, формують множину екзогенних змінних: x_1 – величина власного капіталу, x_2 – величина позикового капіталу, x_3 – величина дебіторської заборгованості, x_4 – величина кредиторської заборгованості, x_5 – собівартість продукції, x_6 – величина товарно–матеріальних запасів, x_7 – величина грошових коштів, x_8 – величина поточних зобов'язань, x_9 – величина валюти балансу,

x_{10} – величина оборотних активів, x_{11} – виручка від реалізації. Чинники зовнішнього середовища, які опосередковано впливають на стан, визначають умови функціонування та динаміку фінансової діяльності окремої економічної системи, теж є екзогенними змінними, до яких можна віднести: x_{12} – курс гривні до іноземних валют (долар США), x_{13} – рівень відсоткової ставки за кредитами.

$$y_1 = \alpha_{10} + \alpha_{11} \cdot x_1 + \alpha_{12} \cdot y_2 + \varepsilon_1. \quad (1)$$

$$y_2 = \alpha_{20} + \alpha_{21} \cdot x_5 + \alpha_{22} \cdot x_{10} + \alpha_{23} \cdot x_{12} + \alpha_{24} \cdot y_5 + \varepsilon_2. \quad (2)$$

$$y_3 = \alpha_{30} + \alpha_{31} \cdot x_3 + \alpha_{32} \cdot x_4 + \alpha_{33} \cdot x_6 + \alpha_{34} \cdot y_1 + \alpha_{35} \cdot y_2 + \varepsilon_3. \quad (3)$$

$$y_4 = \alpha_{40} + \alpha_{41} \cdot x_7 + \alpha_{42} \cdot x_9 + \alpha_{43} \cdot x_{11} + \alpha_{44} \cdot y_2 + \alpha_{45} \cdot y_5 + \varepsilon_4. \quad (4)$$

$$y_5 = \alpha_{50} + \alpha_{51} \cdot x_7 + \alpha_{52} \cdot x_8 + \alpha_{53} \cdot x_{10} + \alpha_{54} \cdot y_1 + \alpha_{55} \cdot y_2 + \varepsilon_5. \quad (5)$$

$$y_6 = \alpha_{60} + \alpha_{61} \cdot x_1 + \alpha_{62} \cdot x_3 + \alpha_{63} \cdot x_9 + \alpha_{64} \cdot x_{13} + \alpha_{65} \cdot y_1 + \alpha_{66} \cdot y_4 + \varepsilon_6. \quad (6)$$

$$y_7 = \alpha_{70} + \alpha_{71} \cdot x_2 + \alpha_{72} \cdot x_4 + \alpha_{73} \cdot x_8 + \alpha_{74} \cdot x_9 + \alpha_{75} \cdot y_1 + \alpha_{76} \cdot y_3 + \varepsilon_7. \quad (7)$$

В розглянутих рівняннях параметр ε_i , $i = \overline{1,7}$ вказує на вплив випадкових величин, які наперед не можуть бути визначені при економетричному дослідженні.

Оцінки невідомих параметрів (α_{ij}) запропонованої симульативної кореляційно–регресійної моделі здійснено за допомогою двокрокового методу найменших квадратів, який у нашому випадку реалізовано за такою схемою:

1. Побудовано кореляційно–регресійні моделі залежностей ендогенних змінних ($y_{t1}, y_{t2}, \dots, y_{t7}$) від усіх екзогенних змінних ($x_{t1}, x_{t2}, \dots, x_{t13}$) за формулою:

$$y_{ti} = r_{i0} + \sum_{j=1}^{13} r_{ij} \cdot x_{tj} + v_{ti}, \quad i = \overline{1,7}, \quad (8)$$

де r_{i0}, r_{ij} – коефіцієнти кореляційно–регресійні моделі залежностей ендогенних змінних від усіх екзогенних змінних.

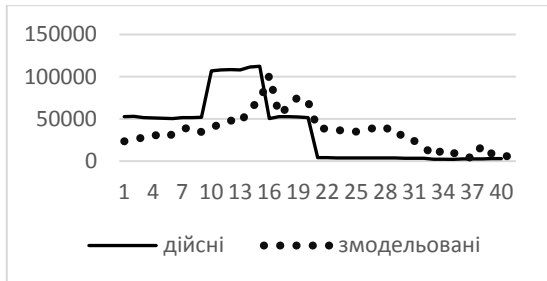
2. У початкових рівняннях симульативної кореляційно–регресійної моделі проведено заміну ендогенних змінних на допоміжні змінні.

Розроблена симульативна модель надає можливість змоделювати структуру та тісноту взаємозв'язків між показниками економічної діяльності, з врахуванням особливостей функціонування суб'єкту господарювання в умовах конкурентного середовища.

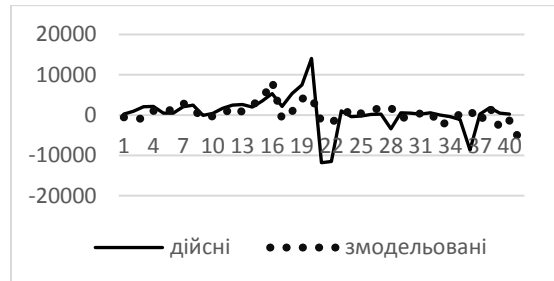
Тестування моделі шляхом оцінки стану системи фінансового планування на майбутній період здійснено на прикладі ТОВ “Шувар” за період з січня 2007 року по грудень 2016 року на основі даних, які отримано з фінансової звітності, розміщеної у вільному доступі та публічної статистичної інформації. Результати та унаочнення динаміки реальних та змодельованих показників за допомогою кореляційно–регресійної моделі відображено на рис. 1.

Дійсні та спрогнозовані, на основі побудованої симульативної кореляційно–регресійної моделі, ендогенні змінні на січень 2017 року показують значне відхилення реальних даних від прогнозних значень перших двох рівнянь та незначне відхилення для решти.

Дослідивши процес стратегічного фінансового планування, зроблено висновок, що побудована симультативна кореляційно–регресійна модель може бути використана з метою короткотермінового прогнозування значення фінансових показників при формуванні та реалізації механізму стратегічного фінансового планування розвитку суб'єктів господарювання з врахуванням нестабільного розвитку економічних процесів.

$$\tilde{y}_{t1} = -100544 + 2,6366 \cdot x_{t1} + 2,5672 \cdot y_{t2}$$

$$\tilde{y}_{t2} = -772,8981 + 0,1712 \cdot x_{t5} - 0,0637 \cdot x_{t10} - 207,4829 \cdot x_{t12} + 2625,7868 \cdot y_{t5}$$

$$\tilde{y}_{t3} = -2,37381 - 0,00162 \cdot x_{t3} + 0,00029 \cdot x_{t4} - 0,00298 \cdot x_{t6} + 0,00006 \cdot y_{t1} + 0,00142 \cdot y_{t2}$$

$$\tilde{y}_{t4} = 0,1397022 + 0,0000002 \cdot x_{t7} - 0,0000011 \cdot x_{t9} + 0,0000076 \cdot x_{t11} + 0,0000005 \cdot y_{t2} + 0,0012297 \cdot y_{t5}$$

$$\tilde{y}_{t5} = 1,2126167 + 0,0000414 \cdot x_{t7} - 0,0000607 \cdot x_{t8} + 0,0000515 \cdot x_{t10} - 0,0000029 \cdot y_{t1} - 0,0000179 \cdot y_{t2}$$

$$\tilde{y}_{t6} = 0,599096 + 0,0000082 \cdot x_{t1} - 0,0000004 \cdot x_{t3} - 0,0000048 \cdot x_{t9} - 0,0013458 \cdot x_{t13} + 0,0000003 \cdot y_{t1} - 0,0214385 \cdot y_{t4}$$

$$\tilde{y}_{t7} = 1,66087 + 0,0001623 \cdot x_{t2} - 0,0001997 \cdot x_{t4} - 0,0001945 \cdot x_{t8} + 0,0000126 \cdot x_{t9} + 0,00000232 \cdot y_{t1} + 0,00201556 \cdot y_{t3}$$

Рис. 1. Порівняльна характеристика дійсних та змодельованих показників, складових стратегічного фінансового планування
Джерело: розроблено автором

Водночас запропоновано заходи щодо підвищення ефективності процесу стратегічного фінансового планування в умовах глобалізації економічних відносин, що включають розроблення оптимальної послідовності процесу стратегічного фінансового планування, застосування у практичній діяльності суб'єктів господарювання форми стратегічного фінансового плану, а також удосконалення системи інформаційно–аналітичного забезпечення. Врахування в Україні як позитивного досвіду стратегічного фінансового планування суб'єктів господарювання розвинених економік, так і чинників впливу на нього сприятиме підвищенню ефективності формування фінансової стратегії в умовах глобалізації.

ВИСНОВКИ

У дисертаційній роботі поглиблено теоретичні, методичні та практичні засади стратегічного фінансового планування суб'єктів господарювання в Україні та розроблено рекомендації щодо підвищення його ефективності. За результатами проведеного дослідження сформульовано такі висновки та пропозиції, що відображають розв'язання основних завдань дисертаційної роботи відповідно до поставленої мети.

1. Узагальнено теоретичні положення стратегічного фінансового планування. Визначено сутність поняття “стратегічне фінансове планування” як процесу розроблення і підтримання відповідності між фінансовими цілями та ресурсним потенціалом суб'єктів господарювання, що спрямований на концентрацію ресурсів суб'єктів господарювання для досягнення заздалегідь визначених вимірних результатів. Розглянуто стратегічне фінансове планування з позицій майбутніх наслідків теперішніх рішень, процесу, філософії і структури, що дало змогу глибше розкрити об'єкт дослідження. Розкрито його основні переваги й недоліки. Доповнено перелік принципів здійснення стратегічного фінансового планування наступними: співвідношення термінів отримання і використання коштів; платоспроможності; рентабельності капіталовкладень; збалансованості ризиків; пристосування до потреб ринку; граничної рентабельності; економічності.

2. Розкрито сутність поняття “архітектоніка системи інформаційно–аналітичного забезпечення стратегічного фінансового планування” і запропоновано його визначення як сукупності інформації, а також засобів та методів її обробки, перетворення, необхідної для здійснення стратегічного фінансового планування та прийняття відповідних управлінських рішень. Охарактеризовано інформаційний інструментарій стратегічного фінансового планування, який включає ефективну систему управлінського і фінансового обліку; розвинену прогнозно–аналітичну систему; високий рівень професійних знань про елементи стратегічного фінансового планування та досвід їх застосування; ефективність системи електронної обробки даних. Запропоновано структуру архітектоніки системи інформаційно–аналітичного забезпечення стратегічного фінансового планування, що складається з двох груп показників, які ґрунтуються на інформації з зовнішніх та внутрішніх джерел.

3. Проаналізовано методи реалізації стратегічного фінансового планування суб'єктів господарювання України, що дало змогу виявити чинники впливу на правильність вибору методу для конкретного суб'єкта господарювання, наприклад, тривалість планового періоду, цілі плану, наявність необхідної інформації, можливість застосування програмних продуктів, кваліфікація фахівців, що здійснюють стратегічне фінансове планування. Визначено умови вибору й застосування методів у практичній діяльності суб'єктів господарювання.

4. Висвітлено значення фінансової стратегії суб'єктів господарювання України для ефективного процесу стратегічного фінансового планування. Уточнено сутність поняття “фінансова стратегія” як однієї з найважливіших функціональних стратегій, яка є комплексом дій для досягнення фінансових цілей суб'єктів господарювання та ефективного використання їхнього ресурсного потенціалу у довготривалій перспективі. Визначено умови ефективності впливу фінансової стратегії на фінансовий стан і розвиток суб'єктів господарювання, а також чинники впливу на тривалість періоду формування і реалізації. Розкрито параметри оцінювання ефективності розроблення фінансової стратегії. Визначено характерні риси формування фінансової стратегії суб'єктів господарювання України, зумовлені впливом низки чинників, важливих для успішного функціонування на ринку.

5. Обгрунтовано чинники впливу на ефективність стратегічного фінансового планування суб'єктів господарювання України та на основі аналізу причин виникнення розподілено їх за рівнями: макро–, мікро– та комбіновані що, на відміну від існуючих, дало змогу глибше зрозуміти їхню природу та причини виникнення. Запропоновано інструменти удосконалення процесу стратегічного фінансового планування вітчизняних суб'єктів господарювання.

6. Продіагностовано особливості вітчизняної практики стратегічного фінансового планування, що дало можливість зробити висновок про рівень прибутковості галузей, в яких реалізуються товари чи надаються послуги, які не входять в групу першої необхідності. Проведене опитування керівників і працівників фінансової сфери тридцяти вітчизняних суб'єктів господарювання дало змогу зібрати й проаналізувати структуровані дані суб'єктів господарювання різних організаційно–правових форм. На цій основі обгрунтовано застосування прогнозування в українській практиці стратегічного фінансового планування.

7. Оцінено світовий досвід стратегічного фінансового планування, що дало змогу виявити характерні риси цього процесу в суб'єктів господарювання провідних країн світу. Подібність зумовлена спільністю умов функціонування суб'єктів господарювання цих держав, оскільки всі вони функціонують у високорозвинених ринкових економіках, що зацікавлені в розробленні та вдосконаленні засобів конкурентної боротьби. Відзначено унікальність підходів до фінансового планування господарської діяльності суб'єктів господарювання, пов'язану, передусім, з особливістю інформаційних систем, пристосованих для внутрішньонаціональних потреб.

8. Сформульовано методичний підхід та розроблено економетричну модель стратегічного фінансового планування суб'єктів господарювання в умовах мінливого конкурентного середовища. Здійснено класифікацію чинників, що визначають стан системи стратегічного фінансового планування суб'єктів господарювання та спричинені впливом зовнішнього та внутрішнього середовищ. Побудовано для дослідження системи стратегічного фінансового планування суб'єктів господарювання симультивну кореляційно–регресійну модель, що складається з семи рівнянь, що містять сім ендогенних та тринадцять екзогенних змінних. Запропоновано послідовність оцінки параметрів симультивної кореляційно–регресійної моделі. За допомогою показників симультивної кореляційно–регресійної моделі на прикладі ТОВ “Шувар” визначено вплив динаміки ринкового середовища на значення окремих показників фінансової діяльності суб'єкта господарювання.

9. Запропоновано заходи щодо підвищення ефективності стратегічного фінансового планування, що включають оптимізацію послідовності процесу стратегічного фінансового планування, використання в діяльності форми стратегічного фінансового плану, а також рекомендації щодо удосконалення системи інформаційно–аналітичного забезпечення. Розроблені заходи дають змогу мінімізувати вплив негативних чинників та покращити результативність процесу стратегічного фінансового планування суб'єктів господарювання України в умовах розширення й поглиблення зв'язків національної економіки зі світовими ринками товарів, послуг і капіталу.

Отримані теоретико–методичні та науково–практичні результати проведеного дослідження сприятимуть підвищенню ефективності стратегічного фінансового планування суб'єктів господарювання України шляхом оптимізації порядку його проведення з врахуванням розроблених пріоритетних напрямів та зарубіжного досвіду.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті у наукових фахових виданнях України:

1. Нестор О. Ю. Система інформаційного забезпечення стратегічного фінансового планування суб'єктів господарювання // Науковий вісник Херсонського державного університету. 2015. № 15. С. 118–121. (0,51 д. а.).
2. Нестор О. Ю. Зарубіжний досвід стратегічного фінансового планування та рекомендації щодо його впровадження для суб'єктів господарювання України // Формування ринкової економіки в Україні. 2017. №37. Ч.2. С. 39–45.(0,49 д.а.).
3. Нестор О. Ю. Фінансове прогнозування як складова стратегічного фінансового планування суб'єктів господарювання // Науковий вісник Херсонського державного університету. 2015. № 12. С. 170–173. (0,41 д. а.).
4. Нестор О. Ю., Тесля С. М. Методи стратегічного фінансового планування в діяльності суб'єктів господарювання // Формування ринкової економіки в Україні. 2016. №35. С. 242–248. (0,51 д. а.) (особистий внесок автора 0,30 д. а., де досліджено існуючі методи, за допомогою яких суб'єкти господарювання України здійснюють стратегічне фінансове планування).

5. Нестор О. Ю., Коваленко В. М. Нормативні основи фінансового планування підприємств // Сталий розвиток економіки. 2013. № 4. С. 93–97. (0,50 д. а.) (особистий внесок автора 0,25 д. а., де досліджено нормативно–правове забезпечення фінансового планування на підприємствах різних форм власності).

6. Нестор О. Ю., Коваленко В. М. Бюджетування як інструмент підвищення ефективності управління підприємством // Культура народів Причорномор'я. 2013. № 248. С. 72–75. (0,33 д. а.) (особистий внесок автора 0,20 д. а., де досліджено сутність бюджетування, його принципи та методи).

7. Нестор О. Ю., Коваленко В. М. Проблеми та шляхи покращення фінансового планування на підприємствах України // Формування ринкової економіки: Зб. наук. праць. 2013. № 29. С. 237–243. (0,60 д. а.) (особистий внесок автора 0,30 д. а., де досліджено проблеми фінансового планування виробничих підприємств).

Статті у виданнях, що індексуються у міжнародних наукометричних базах:

8. Нестор О. Ю. Сучасні особливості формування фінансової стратегії суб'єктів господарювання України // Сталий розвиток економіки. 2016. №4(33). С. 54–60. (0,70 д. а.).

Статті у іноземних періодичних наукових виданнях:

9. Olha Nestor: A historical retrospective and the essence of strategic financial planning // *Ekonomia Międzynarodowa*. 2016. N13. С. 71–77. (0,39 д.а.).

Публікації апробаційного характеру:

10. Нестор О. Ю. Фінансова стратегія підприємства в системі стратегічного фінансового планування // Управління інноваційними процесами в економічній системі України: Матеріали І–ої міжнародної науково–практичної конференції студентів, аспірантів та молодих учених. Львів, 5–6 грудня 2014. С. 91–92. (0,12 д. а.).

11. Нестор О. Ю. Фінансовий план як важлива складова бізнес–планування // Стратегічні орієнтири розвитку економіки: Матеріали І–шої міжнародної наукової інтернет–конференції студентів, аспірантів та молодих учених. Львів, 27 лютого 2013. С. 161–162. (0,18 д. а.).

12. Нестор О. Ю. Методи бюджетування як складова фінансового планування та фінансового контролінгу // Економіка в умовах глобалізації світових економічних процесів: Матеріали ХХІV Міжнародної науково–практичної конференції. У 2–х частинах. Львів, 5–6 квітня 2013. Ч. 1. С. 40–42. (0,21 д. а.).

13. Нестор О. Ю. Фінансове планування як важливий елемент управління ресурсами підприємств у сучасних ринкових умовах господарювання // Актуальні проблеми функціонування господарської системи України: Матеріали ХХІ Міжнародної наукової конференції студентів, аспірантів та молодих учених. Львів, 16–17 травня 2014. С. 181–183. (0,17 д. а.).

14. Нестор О. Ю. Податкове планування як елемент фінансового планування // Особливості економічних процесів в умовах фінансової нестабільності; Матеріали XX Міжнародної науково–практичної конференції: у 2–х частинах. Львів, 23–24 листопада 2012. Ч. 1. С. 36–37. (0,15 д. а.).

15. Нестор О. Ю. Нормативно–правове забезпечення фінансового планування на підприємствах України // Стратегічні орієнтири розвитку економіки України: Матеріали II Міжнародної наукової інтернет–конференції студентів, аспірантів та молодих учених. Львів, 20–21 березня 2015. С. 55–57. (0,19 д. а.).

16. Нестор О. Ю. Фактори, що впливають на ефективність стратегічного фінансового планування // Перспективи стабільного економічного розвитку та економічної безпеки України та її регіонів: матеріали доповідей Міжнародної науково–практичної конференції. У 3–х частинах. Ужгород, 8 травня 2015. Ч. 3. С. 92–95. (0,21 д. а.).

17. Нестор О. Ю. Методичне забезпечення процесу фінансового планування // Якість економічного розвитку: глобальні та локальні аспекти: матеріали Міжнародної науково–практичної конференції. Одеса, 15–16 травня 2015 р. С.160–162. (0,16 д. а.).

18. Нестор О. Ю. Фінансове прогнозування як важлива складова та основа стратегічного фінансового планування // Сучасні концепції управління соціально–економічним розвитком держави: матеріали Міжнародної науково–практичної конференції: у 4 частинах. Дніпропетровськ, 5–6 червня 2015. Ч. IV. С. 160–162. (0,19 д. а.).

19. Нестор О. Ю. Структура системи інформаційного забезпечення стратегічного фінансового планування суб'єктів господарювання // Розвиток економічної системи в контексті міжнародного співробітництва: збірник тез наукових робіт учасників Міжнародної науково–практичної конференції для студентів, аспірантів та молодих учених. Київ, 21–22 серпня 2015. С. 105–108. (0,20 д. а.).

20. Нестор О. Ю. Історична ретроспектива та сутність стратегічного фінансового планування // Актуальні проблеми функціонування господарської системи України: Матеріали XXIII Міжнародної наукової конференції студентів, аспірантів та молодих учених. Львів, 20–21 травня 2016. С. 112–113. (0,26 д. а.).

21. Нестор О. Ю. Рекомендації щодо удосконалення стратегічного фінансового планування суб'єктів господарювання України // Стратегічні орієнтири розвитку економіки України: Матеріали III Міжнародної наукової інтернет–конференції студентів, аспірантів та молодих учених. Львів, 24–25 березня 2017. С. 68-70. (0,27 д. а.).

АНОТАЦІЯ

Нестор О. Ю. Стратегічне фінансове планування в діяльності суб'єктів господарювання України. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит. – Львівський національний університет імені Івана Франка, Львів, 2017.

У дисертаційній роботі удосконалено понятійно–термінологічний апарат стратегічного фінансового планування. З'ясовано особливості архітекtonіки системи інформаційно–аналітичного забезпечення стратегічного фінансового планування. Висвітлено найпоширеніші методи реалізації стратегічного фінансового планування суб'єктів господарювання України. Уточнено визначення поняття “фінансова стратегія” та узагальнено особливості її формування. Виокремлено чинники впливу на ефективність стратегічного фінансового планування та запропоновано інструменти його удосконалення.

Здійснено аналіз практики стратегічного фінансового планування шляхом збору й аналізу структурованих даних 30 вітчизняних суб'єктів господарювання різних організаційно–правових форм та апробовано застосування в українській практиці стратегічного фінансового планування методу прогнозування. Вивчено зарубіжний досвід здійснення стратегічного фінансового планування, що дало змогу порівняти практику розвинених країн із вітчизняною та з'ясувати напрями імплементації зарубіжного досвіду в українську практику.

Розроблено економетричну симульативну кореляційно–регресійну модель стратегічного фінансового планування суб'єктів господарювання в умовах мінливого конкурентного середовища. Запропоновано заходи щодо підвищення ефективності стратегічного фінансового планування.

Ключові слова: фінансова стратегія, стратегічне фінансове планування, суб'єкти господарювання, архітекtonіка системи інформаційно–аналітичного забезпечення стратегічного фінансового планування, економетрична модель процесу фінансового планування, глобалізація економічних процесів, конкуренція.

АННОТАЦІЯ

Нестор О. Ю. Стратегическое финансовое планирование в деятельности субъектов хозяйствования Украины. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.08. – деньги, финансы и кредит. – Львовский национальный университет имени Ивана Франко, Львов, 2017.

В диссертационной работе усовершенствован понятийно–терминологический аппарат стратегического финансового планирования. Выяснены особенности архитектуры системы информационно–аналитического обеспечения стратегического финансового планирования. Освещены наиболее распространенные методы реализации стратегического финансового планирования субъектов хозяйствования Украины. Уточнено определение понятия “финансовая стратегия” и обобщенно особенности ее формирования. Выделены факторы влияния на эффективность стратегического финансового планирования и предложены инструменты его совершенствования.

Осуществлен анализ практики стратегического финансового планирования путем сбора и анализа структурированных данных 30 отечественных субъектов хозяйствования различных организационно–правовых форм и апробировано применение в украинской практике стратегического финансового планирования метода прогнозирования. Изучен зарубежный опыт осуществления

стратегического финансового планирования, что позволило сравнить практику развитых стран с отечественной и выяснить направления имплементации зарубежного опыта в украинскую практику.

Разработано эконометрическую симулятивную корреляционно–регрессионную модель стратегического финансового планирования субъектов хозяйствования в условиях меняющейся конкурентной среды. Предложены меры по повышению эффективности стратегического финансового планирования.

Ключевые слова: финансовая стратегия, стратегическое финансовое планирование, субъекты хозяйствования, архитектура системы информационно–аналитического обеспечения стратегического финансового планирования, эконометрическая модель процесса финансового планирования, глобализация экономических процессов, конкуренция.

SUMMARY

Nestor O. Yu. Strategic financial planning in the practice of the Ukrainian enterprises. – Manuscript.

Thesis for Candidate Degree in economic Sciences. – Speciality 08.00.08. – Money, Finance and Credit. – Ivan Franko National University of Lviv, Lviv, 2017.

Strategic financial planning is an important part of the process of long–term planning in sustainable development of domestic business entities. In the process of its realization the main goals and objectives of the existing business are defined, clear guidelines for newly created firms are clarified, a plan for their achievement within the framework of the financial strategy is developed, which is a precondition for successful performance. However, in today's market economy, the importance of strategic financial planning is often underestimated. The experience of many business entities in developed countries shows that at today's market, due to a harsh competition, strategic financial planning is one of the most important conditions for their successful performance. There is a necessity for carrying out a research on the issues of strategic financial planning at the activities of business entities in Ukraine. At the same time a special place takes advance in the efficiency of strategic financial planning of enterprises in terms of Ukraine's integration into the world economy and the European economic space in general.

The instability of the financial–economical and political situation, the transformation of the international market environment, the intensification of export–import operations, the strengthening of integration processes in the world is accompanied by the revitalization of economic competition, which actualizes the issues of strategic financial planning at the activities of business entities. Underdevelopment or lack of such planning inhibits the formation of prerequisites for the development of the real sector causing the non–receipt of domestic economic agents potential income and lowering their profitability.

In the course of the research such items have been improved: the conceptual and terminological apparatus at strategic financial planning in the part of improvement the author's interpretation of the concept “strategic financial planning”; methodical approaches in the part of application of economic–mathematical modeling on the basis

of testing the econometric symmetric correlation–regression model in strategic financial planning of management subjects in conditions of competitive market environment; analytical tool for assessment the domestic practice in strategic financial planning by collecting and analyzing structured data of domestic business entities in different organizational and legal forms, as well as coverage of the possibilities of using the forecasting method in Ukrainian practice on the examples of domestic business entities; scientific and methodical approaches to the choice of methods of strategic financial planning realization for Ukrainian business entities; scientific approaches to the definition to the essence of the concept “architectonic system of information and analytical support of strategic financial planning”.

Further development was obtained: justification of the development factors for strategic financial planning of Ukrainian business entities; generalization of foreign experience in implementing strategic financial planning; justification of the priorities in increasing the efficiency of strategic financial planning; scientific and theoretical approaches to the definition of the essence of the concept of “financial strategy”; general features of financial strategy formation; the characteristic features of the financial strategy of Ukrainian business entities that are determined by a number of factors, important for the successful market functioning.

The obtained theoretical, methodological and scientific–practical results of the conducted research will promote advance in efficient strategic financial planning of Ukrainian management subjects by optimization of the order of its conduction, taking into account the developed priority directions and foreign experience.

Key words: financial strategy, strategic financial planning, planning in a market economy, enterprises, architectonics of information and analytical system of strategic financial planning, econometric model of financial planning system, globalization of economic processes, competition.

Підписано до друку 23.10.2018р.
Формат 60х90х16. Папір офсетний.
Друк на різнографі. Зам. № 90/10-3
Ум. друк. арк. 0,9
Наклад 100 прим.

Видавництво “Галич-Прес”
Видавець ФОП Король І.В.
м. Львів, вул. Гнатюка, 17
Ел. пошта: lvivprint@ukr.net. Тел. 096-59-88-924
Свідоцтво ДК №5353 від 24.05.2017 р.